

ВАСИЛЬ ОЛЕКСАНДРОВИЧ СУХОМЛИНСЬКИЙ

Славетний випускник Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка, який потвердив українську присутність у світовому освітньому просторі епохи, визнаний класик педагогічної думки ХХ ст. Василь Сухомлинський писав: «Людина народжується не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний».

Можна впевнено ствердити, що «слід вічний» Сухомлинського вражає фундаментальністю ідей, їхньою не лише філософською та дидактичною, а й морально-етичною надчасовістю, а праці Василя Олександровича наснажують і читачів-теоретиків, і читачів-практиків.

Феномен особистості В. Сухомлинського характеризує його творча спадщина, яку становлять 48 книг, понад 600 статей, оповідання і казки (понад 1500 назв), що вийшли мільйонними накладами (загалом понад 15 млн.) 53 мовами народів світу, в Німеччині, КНР, Австралії, Австрії, Болгарії, Великобританії, Іспанії, Монголії, Польщі, Чехії, Фінляндії, Франції та багатьох інших країнах. Так, книгу-символ гуманістичної педагогіки «Серце віддаю дітям», за яку автор був удостоєний першої премії Педагогічного товариства УРСР (1973) та Державної премії УРСР (1974), видано 55 разів 32 мовами, «Народження громадянина» – 28 разів 17 мовами.

Показовим є й те, що від 1989 р. в Німеччині діє Міжнародне товариство послідовників Сухомлинського (м. Марбург), від 1993 р. – Всеукраїнська асоціація Василя Сухомлинського, 1998 р. з'явилося Всекитайське товариство послідовників В. Сухомлинського. Ці громадські організації в тандемі з науковими й освітніми інституціями ведуть перед у розвитку сухомлиністики як актуального напрямку наукових досліджень.

100-річний ювілей ученого-педагога широко відзначався під егідою ЮНЕСКО.

Такі аспекти, як добротворення, виховання духовності, патріотизму,

«культури почуттів» і «культури бажань», «олюднення» знань, розгляд шкільного педагогічного процесу як науки про цінності, єднання природою рідного краю на «уроках під блакитним небом», родинне виховання, «... життя в умовах колективу, де кожен – особистість, виховання без покарань і багато іншого перебувають на вістрі уваги вітчизняних, і зарубіжних дослідників» (О. Сухомлинська).

Сходження на найвищу вершину, як відомо, починається з першого кроку. Для випускника Василівської семирічки доленосним кроком

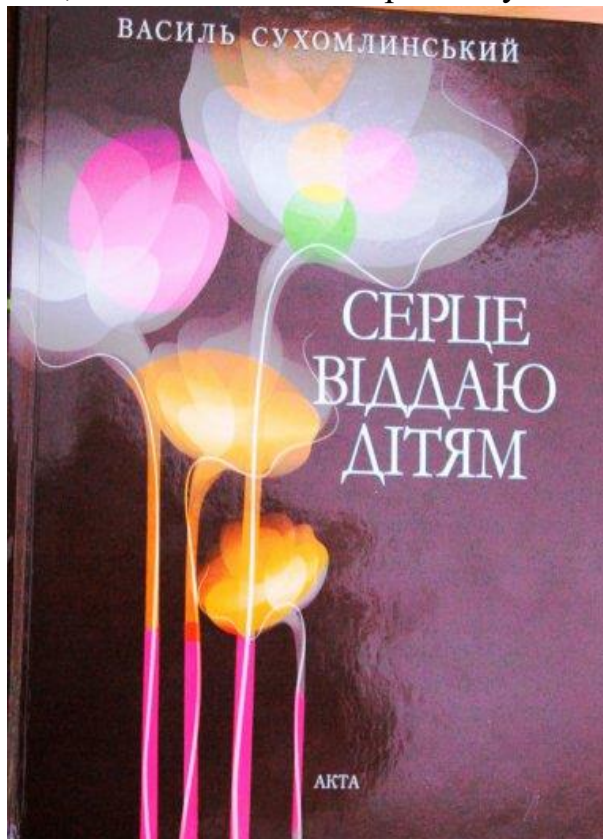
виявилось усвідомлення свого покликання. Юнак спершу подався до медичного технікуму, однак незабаром проїнявся бажанням змінити фах ескулапа. Відтак улітку 1934 р. вступив на підготовчі курси при Кременчуцькому педагогічному інституті, а згодом став студентом цього закладу.

Від очного навчання змусила відмовитися хвороба і, щоб здобути омріяну вищу освіту, довелося перевестися на заочне відділення Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка.

У 1936–1938 рр. В. Сухомлинський – студент філологічного факультету.

За спогадами колежанки директора Павлиської школи О. Малолітко, те, що сповідували свого часу Платон, Аристотель, Сократ, Томас Мор, Кампанелла, Рабле, Коменський, Костянтин Ушинський, Антон Макаренко та інші, Василь Олександрович усвідомив у студентські роки. Саме тоді він

поставив перед собою завдання: торувати стежину багатвікової людської мудрості далі, не зупиняючись ні на мить, йти від простого до складного, від знайомого до незнайомого, від малого до великого. Твердження Я. Коменського про те, що школа має бути «майстернею мужності й людяності», стало сенсом життя. Ще тоді він поставив собі за мету стати справжнім учителем, бути завзятим у праці, йти вперед. І він пішов, а за собою повів своїх однодумців і помічників.

Цілеспрямованість, ерудованість та виняткова працьовитість поєдналися у його вдачі з людяністю, порядністю,

гостинністю, почуттям гумору, рідкісним умінням бути тактовним порадником й ініціативним провідником.

Правдомовним штрихом до портрета полтавського студента буде й те, що вимогливий до себе в навчанні, Василь не цурався студентських радощів і забав. У колі друзів-словесників лунали іскрометні жарти й українські пісні, обговорювалися літературні твори, кипіли дискусії. Автор «Повісті про вчителя Сухомлинського» (1983) Б. Тартаковський, узявши за першооснову записи особистих бесід із Василем Олександровичем, колоритно змальовує студентський «бенкет» у день отримання стипендії: на столі – склянки з чаєм, на тарілці та кількох аркушиках із зошита в косу лінію – кружальця кінської ковбаси, тонесенькі шматочки сала, покремсаний оселедець із цибулею, цукерки «подушечки», скибки свіжого чорного хліба...

Студентські роки – незабутня сторінка життя. Про полтавський період біографії В. Сухомлинський пригадував: «Мені випало щастя два роки навчатися в Полтавському педагогічному інституті. Кажу випало щастя, бо нас, двадцятирічних юнаків і дівчат, оточувала в Полтавському педагогічному інституті атмосфера творчої мислі, допитливості, жадоби до знань. Я з гордістю називаю Полтавський педагогічний інститут своєю *alma mater*... Нам, майбутнім філологам-словесникам, зуміли заронити в серце живучі зерна любові до слова, до літератури – це, на мою думку, найголовніше».

Василь Олександрович з непідробною повагою відгукувався про своїх наставників. Доцент А. Москаленко, який викладав курс мовознавства й сучасну українську мову, за словами В. Сухомлинського, «прищепив чутливість до чистоти, виразності мови», «навчив дорожити своїми переконаннями». Професор російської мови Б. Рабинович учив над усе цінувати істину. Викладач західноєвропейської літератури А. Гуренко спонукав до прочитання художніх творів. Викладачі української літератури П. Падалка й К. Козубенко запалили душу розповідями про літературну Полтавщину. Природжений вихователь, доцент В. Оголевець – викладач теорії літератури та історії російської літератури – приваблював безмежними знаннями, стилістично досконалим мовленням.

Згодом високу любов до рідного слова Василь Олександрович збагатив знаннями іноземних мов: «Наречена моя викладала англійську мову, і я поставив перед собою мету – вивчити ще й англійську». Він самотужки опановував вісім іноземних мов, самостійно переклав окремі праці для закордонних видань.

Отже, можемо з гордістю констатувати, що філологічний факультет Полтавського педагогічного дав надійне теоретичне опертя студентові

Сухомлинському, благословивши його на служіння своєму великому народові та маленьким українцям зокрема.

«Що було найголовнішим у моєму житті? Не роздумуючи відповідаю: Любов до дітей» (В. Сухомлинський).

